
RENDÉSZETI KÉPZÉS

FÓRIZS SÁNDOR

Az Erasmus program a Rendőrtiszti Főiskolán

Az Erasmus program az Európai Unióra és néhány kapcsolódó országra (Izland, Svájc, Törökország, stb.) kiterjedő felsőoktatást támogató kezdeményezés melynek Magyarország már több mint egy évtizede a tagja. Az Unió központi költségvetéséből finanszírozott szervezet éves pályázatok alapján a nemzeti irodákon keresztül – Tempus Közalapítvány – anyagilag támogatja a nyilvántartásában szereplő felsőoktatási intézményeket. Az éves pénzkeretből hallgatók külföldi tanulmányait és szakmai gyakorlatát, oktatók és egyéb munkatársak hospitációját, illetve szervezési feladatokat lehet megoldani. A program szeptembertől szeptemberig tart, a végén szoros intézményi elszámolással, illetve tavasszal lehet a következő évi támogatást megigényelni. Mindenképpen előzetes feltételként az iskolának rendelkeznie kell egy úgynevezett intézményi nyilvántartási (charter) számmal. A tanulmányi kiutazások és hospitációk csak olyan külföldi tanintézetben történhetnek, mely maga is szerepel a rendszerben, rendelkezik nyilvántartási számmal. A gyakorlatnál ez nyilvánvalóan nem előírás, hiszen a polgári életben a külföldi szakmai gyakorlatok általában termelő vállalatoknál, kórházaknál, a közigazgatásban, stb. zajlanak.

A programban történő részvételünk összetett célú és a hallgatók/oktatók számára rendkívüli előnyöket biztosít. A kint-tartózkodás hallgatói tanulmányok esetében nálunk 3–4 hónap, a szakmai gyakorlatokat 13 hétre tervezzük. Az oktatók 6-10 napot töltenek a fogadó intézménynél. Nehéz lenne tételesen felsorolni a program előnyeit. Mindenképpen az adott idegen nyelv elsajátítását/gyakorlását, és a szakmai nyelv megismerését lehet az első helyen megemlíteni. Mivel a gyakorlaton résztvevők három hónapig egy rendvédelmi szerv meghatározott egységénél tartózkodnak a szakmai munkába is lényeges betekintést nyernek. Angliában nyomozó csoportba kerültek beosztásra, részt vettek a csoport minden munkájában, első kézből látták az alkalmazott munkamódszereket, hallgatták a megbeszéléseket, értékeléseket. Az akkor futó rövid tanfolyamokra, továbbképzésekre beültették a résztvevőket (lőfegyver használat, áldozat azonosítás, családon belüli erőszak). De hivatkozhatok a hannoveri börtönben 13 hetet gyakorlaton tartózkodó hallgatónk tapasztalataira is, aki többek között olyan börtön szlenget tanult, amit Magyarországon rajta kívül talán senki sem ért meg.

A programba 2006-ban léptünk be. Az 1. sz. melléklet az azóta elnyert összegeket szemlélteti. Nem utolsó szempont az a tény, hogy öt év alatt 243.890 eurót, mintegy 64–65 millió forintot nyertünk a hallgatók/oktatók külföldi útjai támogatására. Még inkább jelentősnek tűnik ez az összeg akkor, ha látjuk, Főiskolánk meglehetősen szűkös költségvetéséből évente 2–3 millió forint jut nemzetközi kapcsolatokra, kiutazásokra és külföldi vendégek fogadására.

Az érintetteknek az elnyert pénzből kell minden kiadásukat (utazás, szállás, étkezés) finanszírozni. Nagy segítség, hogy részükről nem jelentkezik elszámolási kötelezettség. Csak az igazolást hozzák a kint-tartózkodásukról, számlákat, stb. nem kérünk tőlük. Valójában 19–20 éves hallgatóink többszáz ezer forintos támogatással tartózkodnak külföldön. Ez óriási lehetőség, amelyet nem szabad elszalasztani.

Az igazsághoz hozzátartozik, a szakmai gyakorlaton tartózkodók gyakran a helyi szervektől jelentős anyagi támogatást is kapnak. Olcsó (vagy térítésmentes) szállást, kedvezményes étkezést, munkaruhát biztosítottak számukra. Segítették az utazásukat, szabadidős programokon vehettek részt. Mindez megkönnyíti a kint-tartózkodás költségeinek rendezését.

A program végrehajtásához az első lépések rendkívül nehezek voltak. Nem volt egyszerű a külföldi partnereket megtalálni és az együttműködésre rábeszélni. Szintén sok munkát, egyeztetést igényelt az iskolán belül megszervezni a lebonyolítást, kidolgozni ehhez a szükséges okmányokat, belső szabályzókat. A korábbi tanintézeti előírások (pl. vizsgaszabályzat) gyakran ütközött a központi Erasmus szabályzásokkal, elvárásokkal.

A Nyugat-Európa-i rendszeti tanintézetek többsége nem végez Bologna típusú akkreditált képzést és így nem lehet az Erasmus szervezet tagja. Az a néhány iskola (pl. Hamburg, Nienburg, Rothenburg), akik hozzánk képest később tértek át a Bologna képzésre, viszont nem szereztek Erasmus nyilvántartási számot. Így a tanulmányok céljából olyan külföldi polgári iskolákat kellett keresni, melyek részben hasonló profilú tantárgyakat oktatnak, mint mi, ezek alapvetően a jogi egyetemek. A kapcsolatok felvétele, a szükséges levelezés, az előírásoknak megfelelő szerződések megkötése a fogadó intézménnyel és a hallgatókkal, sok időt, energiát igényelt. Igyekeztünk itthon is hasznosítható tantárgyakat – nemzetközi –, európai – emberjog, informatika, vezetéselmélet, stb. választani. A külföldi tanulmányokat a 2. sz. melléklet tartalmazza.

A program beindításához újra kellett gondolni Főiskolánk tanulmányi előírásait, teljesen más szemléletből kellett megközelítenünk a napi szabályozást. Természetesen ha valamelyik hallgatónk 3–4 hónapot külföldön tanul, ezzel egy időben nem vehet részt az itteni képzésen. Az Erasmus program nem engedi meg félévvel halasztását és a hazai tanulmányok külföldön tartózkodás miatti meghosszabbítását. „A tanórák látogatása kötelező” korábbi előírást újragondoltuk, módosítottuk. Lehetővé vált korábbi elképzelhetetlen megoldás, mint vizsgák és aláírás megszerzésének több hónapra (félévre) történő eltolása, külön hospitáció a visszatérők részére. Ez természetesen plusz terheket jelentett a tanárkékeknek.

Az Erasmus tevékenység megkezdése, levezetése olyan sok területet érintett, hogy a kezdéskor szükség volt egy rektori intézkedés kiadására. A tanévet megelőzően a Főiskola rektora pályázatot hirdet a hallgatók részére külföldi tanulmányok és szakmai gyakorlat, az oktatóknak hospitáció céljából. Az írásban benyújtott pályázatokat bizottság bírálja el, melynek vezetője hagyományosan egy tanszékvezető, tagjai oktatók, a hallgatói önkormányzat, a nyelvi intézet és a Kiképzési és Szervezési Osztály képviselői. A jelentkezőket besorolják a rendelkezésre álló helyek számának megfelelően, illetve tartalékba, várakozási listára.

Külön nehézséget jelentett a külföldi szakmai gyakorlatok megszervezése. Több szempontból is nagy, gyakran váratlan akadályokat kellett leküzdenünk. A gyakorlat minimum hossza – 13 hét – ennek beillesztése a hazai képzési rendszerbe nem volt egyszerű. Ismételten módosítanunk kellett saját tanulmányi előírásainkat és átlépniünk korábbi beidegződéseken. A szakmai gyakorlatot június közepe – szeptember közepe közé szervezzük. Levágjuk a vizsgaidőszak utolsó két hetét, hozzátesszük a hazai nyári gyakorlat négy hetét, az augusztusi nyári szabadságot és a szeptemberben kezdődő következő tanév első két hetét. Az előzőekből is látszik, hogy a hallgatóktól komoly erőfeszítéseket várunk el, például a vizsgák korábbi letételét.

Komoly gond a többfajta szakirány létezése iskolánkon, a rendőr hallgatóknak rendőrségi, a vámőrnek, a katasztrófavédelminek, a büntetés-végrehajtásinak a saját profiljának megfelelő gyakorló helyet kell találnunk, és az érintett rendőri stb. szervezeti egységgel az uniós szabvány szerinti szerződést megkötöni.

Lépésről lépésre derítettük fel azokat a lehetőségeket, melyeket azután évről-évre kihasználunk. Levelezés útján, személyes ismeretség felhasználásával, nagykövetségek segítségének igénybevételel, internetről szervezetek kikeresésével, nemzetközi konferencián résztvevők megkeresésével kuttattuk fel a lehetséges partnereket. Mindez rengeteg energiát, időt igényelt, de valamennyi jelentkezőnek találtunk az általa ismert idegen nyelvhez kapcsolódó gyakorlati lehetőséget. Külön meg kell említenünk azt a nehézséget, melyet a rendvédelmi szervek sajátos zártsága, „eredendő” bizalmatlansága jelent. Itt nem egy autószerelő üzembről van szó, ahova egy külföldi mérnökjelölt diák gyakorlatra jön. A bűnügyi és egyéb területekre beengedni egy idegen állampolgárt, aki még csak nem is hivatásos rendőr, nem volt egyszerű meggyőzni az ottani vezetőt. Több esetben az adott ország érintett minisztériumai engedélyére volt szükség hallgatóink fogadására, mely természetesen jelentősen meghosszabbította a szervezési folyamatot. A külföldi gyakorlatokat a 3. sz. melléklet tartalmazza.

Ha az ember áttekinti a gyakorlatok színhelyeit, joggal irigylí a saját hallgatóit. Csak néhány az elmúlt időszak lehetőségei közül – csendőrségi laktanya Dél-Spanyolországban (Cadix) afrikai kiruccanással; bűnügyi rendőrség Párizsban, közbiztonsági terület Brüsszelben, tűzoltó iskola és laktanya Brandenburgban, vámőr kirendeltség Münchenben, büntetés-végrehajtási intézetek Ausztriában, Németországban és az Egyesült Királyságban. A tanulmányok során olyan romantikus helyeket is megnevezhetünk mint Ankara, a török rendőr egyetem (hat hallgató), Ciprus, Málta, Párizs (Sorbone), Leicester, Berlin, stb.

A program uniós előírásai számtalan nyilvántartási, szerződés-kötési szabályt tartalmaznak. Az egész rendszer „okmányolása”, irattározása állandó odafigyelést, szakadatlan gondoskodást igényel. A kiutazott hallgatókkal folyamatosan e-mail kapcsolatot tartunk. Kint-tartózkodásuk idejére tanszékeiktől tanulmányi feladatokat is kapnak. Kedvező helyzetbe kerülnek, hogy anyagot gyűjtsenek szakdolgozatukhoz, tudományos diákköri dolgozatukhoz. Olyan információkhoz juthatnak, különösen szakmai gyakorlatuk során, melyeket egyéb módon nem képesek beszerezni és melyeket még hosszú ideig hasznosítani tudnak. Hazatértük után beszámoló dolgozatot/jelentést készítenek a kint-tartózkodás tapasztalatairól. Szeptemberben konferenciát szervezünk külön a tanulmányokat és külön a szakmai gyakorlatot folytatott hallgatók részére. Értékes észrevételeiket igyekszünk a további szervező munkánknál hasznosítani. Általános tapasztalatunk, hogy a visszatérők magabiztosabbak lettek. Nem jelent számukra gondot az ügyintézés külföldön. Olyan szaknyelvi ismeretekre tesznek szert, melyet itthon nem tudnának megszerezni. Büntetés-végrehajtási hallgatóink, akik német nyelvterületen voltak különböző intézményekben, az őrizetesekek és az ott dolgozók részéről átfogó „argó – nyelvképzésben” részesültek, melyet sehol máshol nem lehet megszerezni. Ilyen lehetőségeket követően a hazajöttek közül sokan letették a felsőfokú nyelvvizsgát.

Évente a tapasztalatokat könyv jellegű kiadványban foglaljuk össze, felsorolva a program végrehajtásának legfontosabb tapasztalatait, a résztvevőket, mozzanatokot.

A Főiskola Gazdasági Igazgatóságát is új feladatok elé állította bekapcsolódásunk az Erasmus programba. A pályázattal elnyert pénz külön valutaszámlára érkezik és csak a nevesített célokra az intézmény rektora aláírásával fizethető ki. A résztvevők a költségek 90 %-át átutalással előre megkapják, a fennmaradó 10 %-ot hazatérésük és a beszámoló okmányok leadása után. A pénzügy sokszor „rohamléptekben” rendezte a kifizetéseket. Nem egyszer a szerződések megkötése és a kiutazások között igen kevés idő maradt – minden igyekezetünk ellenére. 2010. márciusban a magyar Erasmus Irodától monitoring látogatást kaptunk, mely áttekintette a program intézményi megvalósulását, a belső szabályzásokat, szerződés-kötéseket. A látogatók találkoztak hallgatóinkkal és a nálunk tanuló külföldi diákokkal. Lényegében a projekt minden területéről pozitív vélemény alakult ki. Elmaradásunk a külföldön szerzett kreditpontok elismerése területén van. Minden év szeptember-októberben el kell

számolnunk az előző időszak végrehajtásával, különösen a költségekkel. Ez eddig valamennyi esetben zökkenőmentesen megtörtént.

Külföldi hallgatók a programon belül a 2007/2008-as tanév óta tanulnak nálunk. Többségük angol nyelven, két esetben fogadtunk szlovák diákokat a Pozsonyi Rendőr Akadémiáról, akik a magyar csoportokba ültek be. Az angol nyelven felkínált tantárgyak körét fokozatosan alakítottuk ki és évről-évre bővítjük. Az oktatás lényegében kis, 2-6 fős csoportokban történik. Kedvező lehetőséget kínál nekünk is, hogy tanáraink egy későbbi komoly nemzetközi oktatásra begyakorolják magukat. Felkínálunk magyar nyelvet, mint idegen nyelvet, magyar történelmet és ismereteket, a magyar rendvédelmi szervezetek bemutatását. Több tanszék – Pszichológia, Büntetés-végrehajtás, Határrendészet, Katasztrófavédelem, Testnevelés, Társadalomtudomány – kiemelkedő munkát végez és jelentősen segíti ezt a tevékenységet. A 4. sz. melléklet külföldi diákok itt-tartózkodását szemlélteti.

A gazdasági igazgatóság szemeszterről-szemeszterre a legjobb szobákat készíti elő a számukra, ellátjuk őket lap-toppal és minden szükségessel. Ittlétük alatt szabadidős programokat, városnézést, kirándulást, stb. is szervezünk nekik. Több tanszék vidéki útjaikra, érdekesebb külsős szakmai foglalkozásaikra is elviszi őket.

Külön fejezetet jelent az Erasmus programon belül az oktatók utazása, illetve fogadása, ezt az 5. sz. melléklet ábrázolja. A kiutazóknak lehetőségük van egy külföldi tanintézetrel megismerkedni, tapasztalatokat gyűjteni, nemzetközi kitekintést szerezni. A kapcsolatok építéséhez hosszú távon visszatérően kamatoztatható ismeretekre tehetnek szert. Óratartási kötelezettségeik is vannak a hospitációs heteken. A nálunk tartózkodó külföldi oktatókat elkísérjük a különböző rendvédelmi szervekhez, más tanintézetekhez. A külföldi oktatók ország szerinti megoszlását a 6. sz. melléklet tartalmazza.

A levelező hallgatóknak is módjuk van jelentkezni, részt venni az Erasmus programban. Náluk nehézséget jelent az esetleges 13 hetes távollét a munkahelyről, hiszen hivatásos állományúként a munkájukat végzik. A szegedi rendőrkapitányság két esetben biztosította tiszthelyetteseinek ezt a lehetőséget. Egyikük Wiesbadenben a Szövetségi Bünyügyi Hivatalnál, másikuk St. Augustinban egy készenléti rendőr zászlóaljnál töltötte el a gyakorlatát. A gyakorlás helyszínének kiválasztásánál figyelembe vettük, hogy az érintettek egyike bünyügyi, másikuk közbiztonsági területen dolgozik.

Meggyőződésem, hogy az Erasmus programba történő belépés Főiskolánk elmúlt évi kezdeményezései közül az egyik legsikeresebb lépés volt. Ha ezt a tevékenységet tovább folytatjuk a rendvédelmi szervek évről-évre növekvő számban kapnak tőlünk olyan tiszteket, akiknek nem fog problémát okozni az idegen nyelven történő kommunikálás, a rendészeti együttműködés szervezése, és olyan tiszteket avatunk, akik már nemzetközi kitekintéssel rendelkeznek.